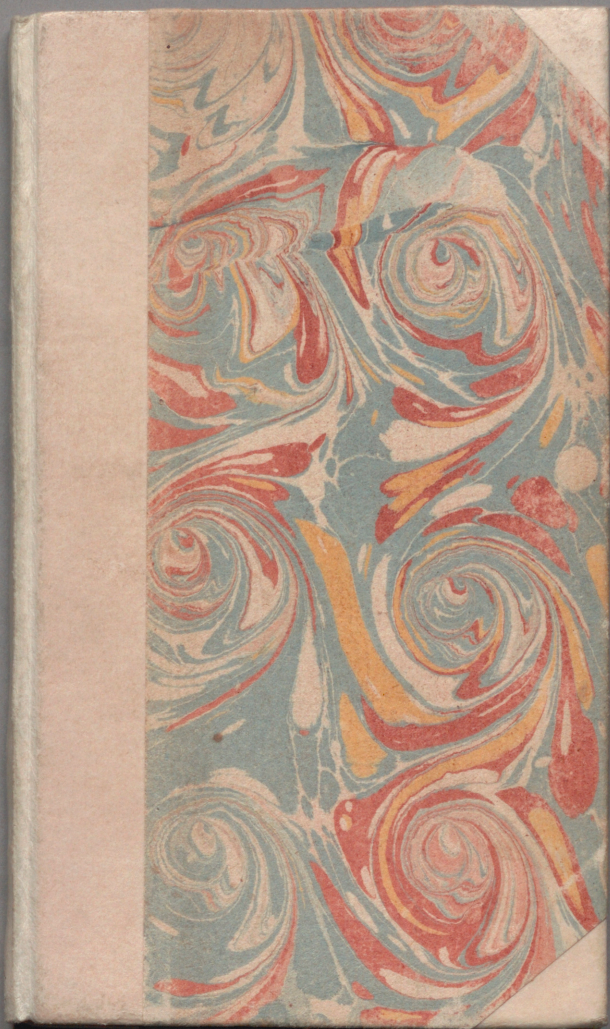

Yxi paras lasten tawara.

F1700 1284

National Library
of Sweden

Dr. Samuel
Forsberg

F 1700

Trod
Fingla-kapitel

1224

Abetok och katekes

på finska

Psal. 34. V: 12. Euleat tainne lap.

set/ ouleat minud/ **HERRAN**
Yxi paras

pelon minnã tulle eperan.

LUSTEN LUWAHA
on

I. ABC Kirja.

II. Catechismus.

III. Runnmyret.

**IV. Muutamã Zuma-
liset Rucouret.**

Psal. 19. v. 11. **HERRAN** Kästyt o-
wat tirkat / ja walistawat Silmãt.

Rom. 1. v: 16. **Ewangelium** on Ju-
maian **Woima** / ikecullengin uskowaiselle
Aucundexi.

Matth. 18. v. 3. **Ellet** te kãäny ja tuo-
le nijnneuin **lapset** / nijn sit tulle **Taiwãne**
waldacundaan.

SEORHOEMYS.

Prãndãtrey **JOHAN** Georg Eber-
sildã / **Wuona** 1687.

A a b c d e f f f

g h i k l m n o p

q r s s s t u v w x y

z / ā ā ō i ſ.

A a b c d e f f f g h i k l m n
o p q r s s s t u v w x y z / ā ā ō.

A B C D E F G H I K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z.

I. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16.
17. 18. 19. 20. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. 100.
200. 300. 1000. 200. 3000. &c.

I. (1) V. (5) X. (10) L. (50) C. (100)
D. (500) M. 1000.

I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. XI
XII. XIII. XIV. XV. XVI. XVII. XVIII
XIX. XX. XXX. XL. L. LX. LXX. LXXX
XC. C. CC. CCC. M. MM. MMM. &c.

Rucons.

Sä mei dän jo ca olet Tais
waisa. Pohitetty ol con
sinun Nimes. Lähes tuls
con sinun Walda cundas.
Ol con sinun Tah tos / niijn Maasa
cuin Tai wasa. Anna meil le täs
nä päi wä nä mei dän jo ca päiwäis
nen Leipäm. Anna meille mei dän
syn dim ander / niijn cuin me an
nam me mei dän Belgolistem. Älä
joh data mei tä Riussa uyen. Mut
ta päästä meitä pahasta. Sillä
et tä sinul la on Walda cunda wois
nia ja Cunnia / ijan caic ki se sta niijn
ijancaicisehen / Amen.

Ufcon Tunnustos.

Minä ufcon Jumalan pääl
le / Isän Caicwaldian Tais
wan ja Maan Luojan. Ja
minä ufcon Jesuxen Christuxen
päälle / hänen ainoan Poicans mei

dän HERRam. Joca sikisi Pyhästä
hengestä/syndni Nekhestä Ma-
riasta. Pit nat tin Pontius Pila-
turen Wallan aican/ Kristin päälle
naulettin cuole tet tin ja haudattin.
Ulas astui Helwet tin/ colmanden
Päivänä nousi nlös cuolluista.
Astui nlös Taitva seen/ istu Isän
Jumalan oikialla Kadella, Siellä
on tulewa duomikeman/ eläwitä
ja cuolluita. Miinä uscon Pyhän
Hengē päälle. Yhden pyhän Chri-
stillisen Seuracunnan/ pyhain Jh-
misten yhteyden. Syndein anderi-
saamisen. Ruumin nlošnousemi-
sen. Ja ijancaikkisen Elämän/A.

Jumalan Kymmenen Käsky sanat.

Ei sinun pidä pitämän wietal-
ta Jumaloita/ minun edesäni.
Ei sinun pidä turhan lausu-
man sinun Herras Jumalas nime/
sillä ei HERRa pidä händä ran-
gaisemata/ joca hänen Nimens
turhan mainike.

Muu

Muista ettäs pyhität Lepo-
päiwän.

Tunnioita sinun Isäs ja Äitäs/
ettäs menestynisit ja ouisit pitkäajals
linen Maan päällä.

Eij sinun pidä tappaman.

Eij sinun pidä Huorin tekemän.

Eij sinun pidä warastaman.

Eij sinun pidä wäärä Todistuz-
sta sanoman sinun lähimmäistäs
wastan.

Eij sinun pidä pnyttämän sinun
Lähimmäises Huonetta.

Eij sinun pidä himoiskeman hä-
nen Emändätäns/ palveliatans/
Palcapijans/ eikä Carjans/ eli
Zuhtans/ taikka muuta cum hä-
nen omansa on

Caikki käskösanat suljetan näihin sanoin: Si-
nun pidä rakaastaman sinun HERRAS Jumalas
caikesta Sydämeštäs / ja caikesta sinun Sielue-
stas / ja caikesta sinun Mieleštäs / ja caikest sinun
Woimastas / ja sinun pidä rakastaman sinun lä-
himmäistäs nijnecum ihes. Se luonollinen laki
sano / caikki mitä te tahdotta että Inhimiset piä
teille tekemän / nijn myös te tehtät hoijen. Pelkä

Jumalata ja ystä hänen Rästyns. Eikä sitä tule
saikkein Ihmistien tehdä.

Easten Sacramenti.

Mengät ulkos caicken Mail-
man ja saarnacat Evange-
liumi caikille Luoduille. Joca
usco ja castetan / se tule autuaxi /
joca taas eij usco / se cadotetan.
Minulle on annettu caicki Voima
Laiwasa ja Maasa / mengät siis ja
opettacat caickia Eansoja / ja casta-
cat heitä / Nimeen Isän ja Pojan /
ja Pyhän Hengen. Ja opettacat
heitä pitämän caickia mitä minä
olen teillen kästennyt. Jocaako mi-
nä olen teidän cansan ja tykönän
joca päivä Mailman loppun asti.
Ellei jocu tule syndynexi Wedestä
ja Hengestä / eij hän taida Laitwan
Waldacundaan sisälle tulla. Se
cuin on syndynnyt Lihasta / se on Li-
ha / ja se cuin on syndynnyt Henge-
stä / se on Hengi.

HEXran Ehtolinen.

Melo

Meidän **H**erra **J**esus **C**hristus
sinä näinä jona hän petetin/
otti hän **L**eiwän / kisti mursi / ja
annoi **O**petuslastens ja sanni: Ot-
takat ja **S**nökät / tämä on minun
Ruumin / joca teidän edestän ul-
gosannetaan / se tehtät te minun
muistoreni.

Samaillamuoto **E**htolisen jäl-
ken / otti hän myös **C**alcki / kisti /
annoi heille / ja sanoi: **O**ttacat ja
juocaat tästä **c**acki / tämä onsen **v**-
den **T**estamendin **C**alcki minus
Bereseni / joca teidän ja monen
tähden ulwostuodattetan **S**yn-
dein anderi andamuxi / se tehtät /
nijn usein kuin te juotta / minus
Muistoreni.

Ruoca **L**ugut.

Glickeim **S**ilmät warioikewat sinun
pääles **H**erra / ja sink annat heille
Ruan oikiällä ajalla **S**inä awat sinun **R**-
etes / a rawiket jocaihen **H**engen mielen nou-
tey sinun **S**ywäkisunaukellas. **E**unnia

oleon Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen.
Niin kuin Augusta on ollut / ja nyt ja aijna
ijancaicikisesta niin ijancaicikisehen / Amen.

Isä meidän / 2c.

Kuocoelcam.

HERRA Jumala Taitvalinen Isä sinua
meidä ja näitä sinun lahjoias / jortas
meille Ruumin Ravinnoksi armolifesta
suonut olet. Ja anna sinun pyhä armos /
että me cohtulifesta / ja ilman sinun Micles
ricoxeta niitä nautkijim ja tygöm ortaisim /
Sinun Potkos Jesuxen Christuxen meis
dän HERran cauta / Amen.

Riitos Ruan jälken.

Ritääm HERRA / sillä että hän on an-
dias / ja hänen laupiudensa ulottupi
ijancaicikisest / joca ruan andapi jocaikert
Hengen joca Eläindenheidän ravinnonsa
andapi / ja Corpin poillen jortea händä au-
rens huutawat / Eunnia oleon Isän ja Po-
jan / ja Pyhän Hengen / 2c.

Isä meidän / 2c.

Kuocoelcam.

Minä kiitän sinua racas Taitvallinen
Isä / Jesuxen Christuxen meidän
Herran cauta / caickein sinun hywäntecois
edestä

edestä / joca me nye sinun laupiudestas nau-
tinet olemma / ja rucõilem sinun pyhä Ar-
mos / että mincullin Ruumis ombi Rawin-
nonsa saanut / mahdais myöds niin Sielu
sinun pyhän Sanais cansa aina wirwotes
suxi tulla / saman sinun / 2c.

Namu Rucouret.

Sinun pyhän Nimes sinä ristini-
nautitu Herrä Jesu Chryste
minä nyt nousen / sinä joca minun
callilla Wereltäs lunastit / sinä mi-
nua tänäpäin ja joca heeki halike /
auta / warjele / sinua ja anna hywä
onni ja Jumalinen meno r: inun a-
sioisani ja töihäni / että minun elä-
mäni ja aiwoituxeni / sinun Rytöpe-
res ja cunijares tulis / wahwista mi-
nua myöds caicijn hywin töihin tä-
näpäin ja jocapäiwä / ja tämän on-
nettoman Elämän peräst / johdata
minua uancatitseen Elämän / A.

Ainä tijnän sinua / minun Tais-
wallinen Isän Jesuren Chri-
sturen sinun ractan Poicas caut-
A s ta /

ta/ ettäs tänä Nöndä minun caike-
sta waarasta ja wabingosta wars-
jelut olet. Ja rucoilen sinua / ettäs
mndös Tänäpäiwän warjelisit mi-
nua caikesta Synnistä ja pahube-
sta / että setä minun elämän setä
caicki minun työni mahdais sinule
le kelwata / sillä minä annan itse-
ni / Sielun ja Ruumin ja caiki tny-
ni / cuin minulla ombi sinun bal-
dus ja huomias / sinun pyhät En-
gelis olcon minun cansani / ja äls-
tän cuhungan minusta luopuco /
ettei se paha wihamies Perfelemio-
nusta mitäkän woittais / Amen.

Ehto Rucouset.

A Inä kiltän sinua / minun Lai-
wallinen Isän Jesuxen Chri-
stuxen sinun rackan Poieas caut-
ta / ettäs minun Tänäpäiwänä
armolisesta warjellut olet. Ja ru-
coilen sinua / ettäs minul anderi
annaisit caicki minun Synnini / jo-
lla minä Tänäpäiwän sinun mies-
les

les rickonut olen / ja ettäs myös tä-
nä Yöinä minua armollisesta war-
jella ja minusta murhen pitä tah-
doisit. Sillä minä aňan iheni ruu-
min ja Sielun / ja caicci cuin mis-
nulla ombi sinun huomaa ja täs-
sin. Sinun Dnhät Engelis oleon mis-
nun canšani ja älkän euhungan mi-
nusta luopuco / ettei se paha wiha-
mies minusta mitäkän woittaisi. A.

W Alwo Herraa raaas Taimallinen Jsa
meidän ylikem / ja wariele meitä sildä
cawalalda tiusjalda / joca aina ymbäri täy-
pi / ekein letä hán sais ylösniellä / anna meil-
le Armojas / että me wahwalla uscolla mie-
hullisefi händä wastan seisoisim / ja tändä
Yöinä sinun pyhän warieluxes alla murhes-
totina lewdisimme / sinun ractan Poieas
JEsuxen Christuxen meidän HERRAM-
sautta / Amen.

Yri wähdä Lasten Rucous.

HERRA Jumala taimallinen Jsa / me ri-
coilem sinua / sinun ractan Poieas JE-
suxen Christuxen tähden / laina meillen pyhä
Armos / että me oitiasa uscosa / hnywisä Tuo-
woisa ja opisa päiwä päiwäldä ylöscaiwai-

sinne ja lisännyisimme. Ja että sinä meitä/
meidän Vanhemman ja Esivaldaman tänä-
päivän eikestä Synnistä/ Mahingosta ja
eikestä pahudesta / armollisesta warjella ja
suojeilla tahdoisit.

Rauhan edestä.

Suo meille Rauha HERRa nyt/ ja elinaika-
nam autu/ Eip Naan pääl löytä kätän muut
Eunriidat asetta taita / Patki sinua yhtä.

Anna HERRa Rauha eikeille Macunnille/
Dani ja terwes cullengin Säädyille.

Ruocoelcam.

HERRa Jumala/ioldayyhä halut/ ol-
kiat neuvoit/ ja wanhurseat työt ulvos
sulewat/anna sinun Palwelioilles se Rauha/
jota maailma ei anda taida/että meidän Sy-
dämen sinü Käskys alla ainetur olisit/ja eike-
ti wihamiesten neuvoit särje/että meidän elä-
män sinü warjelüyes alla lewosa olisit/ Je-
suxen Christuxen meidän HERRan eauta/A.

HERRa hyvästi sinuacoon ja warielcoon
meitä/HERRa walistacon eawons mei-
dän päälem/ ja olcon meille armollinen/
HERRa täändäeön eawons meidän puo-
leem / ja andacon meille ijaneaietisen rau-
han Nimehen Jhon/ ja Po-
jan ja Pyhän Hengen/

Amen.

II. Catechismus.

Ensimmäinen Pääcappale.

Jumalan kymmenen Käsky
Sanat.

Euinga nuoren Tansan pitä nä-
mät oppiman yriskerraisest.

Ensimmäinen Käsky.

Eij sinun pidä pitämän wieraita
Jumalita minun edestäni. Eij
sinun pidä tekemän sinulles cuwa/
eikä iongun muoto/ cum nllhällä
tawas owat/ eli niiden jotca al-
halla owat maan päässä/ eikä nijs-
den jotca wesis maan alla owat.
Ei sinun pidä cumartaman nitä/
eikä mhös palweleman nitä:

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitä pelkämän ja racastaman
Jumalata yltzen caickia cappaleita/ ja hää-
nen ainoan päällens uscoman ja turwamā.

Toinen Käsky.

Eij sinun pidä turhan lausu-
man sinun HERRas Jumalas
Nime. Sillä eij HERRa pidä
händä

**händä rangaisemata/ joca hänen
Nimens turhan mainitse.**

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitää pelkämän ja rakahtaman
Jumalata/ niin etten me hänen Nimens
cauta kiroile/ wäärin wanno/ engä myös
sen cauea noidu/ walhettele eli ketän petä:
mutta että me raitis meidän hädisäm ja
eustisam sitä suurem hundam/ rucoilem/ tijo
cäm ja ylistäm.

Colmas käsky.

Muista että pyhität lepopäitwän.

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitää pelkämän ja rakahtaman
Jumalata/nii etten me Saarna ja Juma-
lan Sana ylöncako: mutta pidämme sen py-
händä/ mielelläm sitä cualemme ja opimme.

Neljäs Käsky.

**Cunniolta sinun Isäs ja Äitisi/
että menestyisit ja olisit pittäijäl-
linen Maan päällä.**

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitää pelkämän ja rakahtaman
Jumalata/ niin etten me meidän wanhim-
bitam/ Estwaldam ja Isändiam ylöncako/
engä wiholta: mutta pidämme heitä cunni-
os/ palwelem heitä/ olemma heille cuuiala

seej

see/ racastam heitä/ ja pidaamme heitä meidän Silmäim edes.

Wijdes Käsky.

Eij sinun pida tappaman.

Mitä se on? Waslaus.

Meidän pita pelkämän ja racastaman Jumalata/ niin etten me meidän lähimmäisäm/ Ruumin ja Hengen puolesta wahingoise/ engä mitään wäärhettä händä wastan tee: mutta että me händä autamme/holhommame ja hengen waaras warjelem.

Euudes Käsky.

Eij sinun pida huorin tekemän.

Mitä se on? Waslaus.

Meidän pita pelkämän ja racastaman Jumalata/ niin että me olemma puhtat ja eunnialliset aiaturis/ puheisa ja töisä/ ja että tye cutin hänen Awjopuollsatans racasta ja eunniasa pita.

Seisemäs Käsky.

Eij sinun pida warastaman.

Mitä se on? Waslaus.

Meidän pita pelkämän ja racastaman Jumalata/niin etten me meidän lähimmäisem Rahaa/ ja calua pois ota/ eij iollaculla Wäärhdellä ja Petoyella meidän rygöms täytä; mutta että me autame ja holhommame

me händä/ niin että hänen calus ja elätus
rens tulis enätyxi ja warjelluxi.

Eahdexas Käsky.

Eij sinun pidä wäärä todistosta
sanomä sinun lähimäistäs wastan.

Mikä se on? Wastaus.

Meidän pitä pelkämän ja racastaman
Jumalata / niin etten me meidän lähim-
mäisem päälle walhettele / engä perä ja pa-
nettele händä/ eli saata pahsa sanomata hä-
nen päällens: mutta että me wastaam hä-
nen edestäs/hymin hänestä puhum ja caic-
ti asiat parhain päin täännäm.

Yhderäs Käsky.

Eit sinun pidä pyhtämän sinun
Lähimäises Huoneeta.

Mikä se on? Wastaus.

Meidän pitä pelkämän ja racastaman
Jumalata / niin etten me meidän lähim-
mäisem perindö/ eli omaisutta/ taicta Huo-
netta pyhdä/ engä iongum murotoisen oikeu-
den ja lain warjon alla ihellem omista mut-
ta meidän pitä aueraman händä/ että hän
sais omansa pitä ja nautita.

Kymmenes Käsky.

Eij sinun pidä himoizeman hä-
nen Emändätans/ Palweliatans/
Pal-

Paleapijicans / eikä Carjaans / eli
Zubtaans / taicka muuta kuin hä-
nen omansa on.

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitä pelkämän ja racastaman
Zumalata / niin etten me wedä / engä hau-
cuttele meidän lähimmäiseldäm hänen E-
mandatans eli paleoliffans / mutta parem-
min autam / että he mahtawat olla alala-
lans / ja tehdä mitä he omat welcapäät.

Mitä Zumala caikista näistä käskystä sano?

Wastaus. Näin sano hän :

Minä olen HERRA sinun Zu-
malas / hxi wäkwä ja kiitwas co-
staja / ioca ekiskelen Isäin pihat
tegot Lasten päälle / colmandeen
ia neljänden polween / iotca minua
wihawat. Ja teen Laupiuden mo-
nelle tuhanelle / iotca minua ra-
castawat / ia minun Käskyni pi-
täwät.

Mitä se on? Wastaus.

Zumala uhca rangaissta / caicka niitā /
iotca nämät käskyt rickowat ja ylisentāy-
wät / sentāhden pitā meidän hänen Wihans
pelkämän / niin etten me hänen Käskyjans
wastan.

waslaan rito: mutta hänen Armons ja
caictia hyvää/ lypa hän niille caictille jotca
hänen Käskyins pitävät/ sentähden pitä
meidän händä racastaman/ ja mielelläm
hänen Käskyins jälkeen tekemän.

II. Uscon Tunnustus.

Euinga nuoren cansan pitää tä
män oppiman yxtertaisest.

Ensimmäinen uscon Cappale.
Luomifest.

Minä nseon Jumalan päälle /
Jän Caictiwaldian Laiwaan ja
Maan Luosan.

Mitä so on? Wastaus.

Minä uscon että Jumala on minun yns
nä caictien muiden luomien cansa luonut/
andanut minulle Ruumin ja Sielun / fil
mat / corwat ja caicti muut jäsenet / tiedon
toimen ja ymmärryksen / ja nämät caicti
wielä nyt woimas pitää. Anda myös mi
nulle runsast jocabäiwä rawinnon ja wer
hon / codon ja huonet / Waimon ja lapset /
pellon / carian ja caictia myös muita mi
sä minä Ruumin rawinnoxi tarwisen.
Wiele sitted / suojele ja warjele minua / caic
ti myös wahingot / ja pahudet minun pääl
däni estä ja torju. Ja caicti nämät teke hän
paizi

paikki minun ansiorani omasta sulasta armo-
stans ja Isällisestans hywydestans : joiden
caickein edestä minun tule händä kistä yll-
stä ja cunnioit-ta/ händä euulla ja pal-
wella : Se on totinen tosi.

Toinen uscon Cappale.

lunastusest.

Ja JEsuxen Christuxen pääl-
le hänen ainoan Poicans meidän
HEKram. 2c.

Mitä se on? Wastaus!

Minä uscon / että JEsus Christus on/
totinen Jumala / Isästä ennen ijancaietti-
sutta syndynyt / ja myös totinen Ihminen
nehestä Mariasta Syndynyt / on minua
HEKran / joca minun cadotetun ja duo-
mitun Ihmisen lunasti / caickista synnei-
stä / Euolemassa ja Perkeleen wakan alda
wapaheti ja päästi / ei Eullall eikä Hoptiall/
mutta hänen pyhäällä ja ealilla Werel-
läns / ja wiattomalla Pünällans ja Euole-
mallans : että minä hänen omansa olisin/
ja hänen Waldacunnasans hänen allans
eldisin / ja händä ijancaiettises Wanhurscau-
des / wiattomudes / ja Aunnudesa palwe-
lisiin / niincuin hän on Euolluisa plösnos-
nut / elää ja halliye ijancaiettisesta. Se on
totinen tosi.

Eob

Colmas/uscon Cappale.

Pyhittämisestä.

Minä uscon P. Hengen päälle. 26.

Mitä se on? Wastaus.

Minä uscon ja tunnustan / etten minä
omalla Ymmärrykselläni ja omalla minun
Wäelläni / taida Jesuxen Christuxen mi-
nun Herrani päälle usco / eli hänen tygön-
sä tulla / mutta se Pyhä Hengi on minun
sijhen Evangeliumin kautta eukunut / hä-
nen lahioillians ylösvalistanut / oitias Us-
scos ylös pittänyt / pyhittänyt ja wahwista-
nut / nimenin häntä eoco Christieunnan Ma-
ilmas tygönsä eusu' eocoo yläswalaise / py-
hittä ja Jesuxen Christuxen tygö wetä / ja
oitias Usco's ylös pittä / josa Seuracunnas
hän minun ja caickien muiden uscowaisien
Synnit iocapäiwä armolifesta andexi ans-
da / ja sitte wimeisnä Päiwänä hän minun
ja caicki muut Ihmiset cuolluista ylös herät-
tä / ja niin minulle ja caickille muille Chri-
stin uscowaisille sen ijancaickisen Elämän
anda. Se on totinen tosi.

III. Jä meidän Kucous.

Euinga nuoren cansan pitä tä-
män oppiman yxifertaisest.

Jsä meidän joca olet taiwasa.

Mitä

Mitä se on? **Wastaus.**

Tällä Esipuhella tahdo Jumala meitä cu-
ku a ja wetä wahwast uscoman/ että hän on
meidän oikia Isäm/ ja me hänen ractat lap-
sens/ että me sitä rohkiammast/ wahwan tur-
wan cansa händä rucolissim/ niñcuin me
ndem lapset wanhimildans tarpeitans as-
nowan. Ja suljetan tässä Seikemään Cap-
paleen eli Rucoureen.

Ensimmäinen Rucous.

Pyhitetty olecon sinun Nimes.

Mitä se on? **Wastaus:**

Jumalan Nimi on tyllä itsestäs pyhä/
mutta me rucoillemma tässä Rucoures/ että se
myös meidängin rykönem culisi pyhiteytyi.

Euinga ja cosca se tapattu? **Wastaus.**

Cosca Jumalan jana selkiäst ja puhtaast o-
petaan/ ja me sen jälkeen/ niñcuin Juma-
lan lasten rule/ Jumalifest elämme: siihen
meitä auta O Tairwallinen Isä. Mutta io-
ca toissin opetta ja elä/ cuin Jumalan sans
neuwo/ hän häwäise meidän seasam Juma-
lan Nimen. Siitä warjele meitä / O Tai-
wallinen Isä.

Toinen Rucous.

Lähestulcon sinun Baldacundas.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumalan Baldacunda lähesty tyllä itse-
stäs

stans ilman meidän Ruconstam/ mutta me
rucoilema tässä Rucoyses/ että se myös
meidängin rygöin tulisi.

Euinga ja cosca se tapattu? Waslaus.

Cosca meidän Tairwalinen Isäm anda
meille Pyhän Hengens että me hänen ar-
mons cauta uscomme hänen sanans/ niijn
että me tässä Mailmas pyhästi ja Jumalis-
festi/ ja sitte Tairwanwaldacunnas ijancac-
tisesti eläisimme.

Colmas Rucons.

Olcon sinun Tahtos niijn Maa-
sa cuin Tairwasa.

Mikä se on? Waslaus.

Jumalan hywä ja armolinen Tahto kyllä
tapattu/ ilman meidän ruconstam/ mutta
me rucoilem tässä Rucoyses/ että se myös
meidän seasam tapahduis.

Euinga ja coscase tapattu? Waslaus.

Cosca Jumala estä meidän lihaliisen Tah-
tom / ja caieki pahat neuwot / ja Perkelel
aiwoituxet särke ja ryhiäxi teke / jotea eij sal-
li että me Jumalan Nimee pyhitäsim / ja
että hänen Waldacundas meidän rygöin
tulis. Sitälitin cosca hän kiinnittä ja
wahwista melta hänen pyhän Sanaans ja
sitiaan Uscon loppuun asti/ Tällä muoto
hänen hywä ja armolinen Tahtons tapattu.

Paljas

Neljäs Rucous.

Anna meille Tänapäivänä meidän jocapäiväinen Leipäm.

Mitä se on? Wastaus:

Jumala tosin pahoillengin Jhmisille anda jocapäiväisen Leipän / ilman meidän Rucoustam: mutta me rucoilemma / että hän annais meidän hymmärtä että se leipä / jolla me ruwitaan / on häneldä annetu: ja että me kistoyen cansa sitä waslan ottaisimme ja nautisissimme.

Mitä jocapäiväinen Leipä on? Wastaus.

Jocapäiväinen Leipä on (sano P. Euth.) eateki mitä Ruumin Ruwinoxi ja tarpeexi rule / cuin on Ruoca / Juoma / Waattet / Kengät / Coro ja Cartano / Peldo / Caria / Raha ja Zawara / hywä Pustlisa / cuuliaiset Lapset uscolinen Perhe / hurjeas ja sowelias Esivalda / hywä hallituxen meno / tarpelinen Jluwa / Raupa / Terwens / hywät Zawat / cunnialiset menot / uscolliset Ystävät / hywät Rukänmiehet / ja muita sen caldaisita.

Wijder Rucous.

Anna meille meidän Syndim andexi / niincuin me annamme meidän Belgolistem.

Mitä se on? Wastaus.

Me rucoilemma tässä Rucoyresa / ettei
meidän Taimalinen Isäm cakois meidän
Syndeim päin / ja niiden tähden hyltäis
meidän Rucoustam Sillä emme ole mah-
dolliset sitä saaman kuin me rucoilem engä
myös ole sitä ansainnet. Mutta että hän
caieki meille Armostans andais / sillä me
Syndiä teeme jocapäivä ia emme muu-
ta ansaike kuin Kangastusta: Niin me
myös sitä vastaan / tahdom Syndämestäm
andexi anda / ja tehdä niille hyvä / jorca mei-
tä vastaan rickowat.

Euudes Rucous.

Elä johdata meitä Ruusaureen.

Mitä se on? Wastaus.

Eij Jumala tetaän tiusa / mutta me
rucoilemma tässä Rucoyresa että Jumala
tahdois warjella meitä / ettei Perkele / Ma-
ilma ja meidän oma liham meitä wiettelis
ja saatais meitä Epäuseoon / Epähyxiin / ja
muihin suurihin Syndeim; ia jos me jor-
cansa tiusataan / että me wäimein. wahdais-
sim yline woitania päälle päästä.

Seikemäs Rucous.

Mutta päästä meitä pahasta.

Mitä se on? Wastaus.

Me rucoilem tässä Rucoyres / niincu. wo-
ghdes Summas / että meidän racas Tai

Waltia

Wälinen Isän wapahtais meitä kaikista
pahoiista / sekä Ruumin / Sielun Tawaran
ja Sunnian puolesta. Ja että hän viimein
cosca tuoleman heitti lähesty / annais meil-
le autuaan Elämän / hywän lopun / ja meitä
hänen sulasta hywydestänsä / tästä surkeude-
sta / tygönsä Tawaisen ortais.

A M E N.

Mikä se on? Wastaus.

Minun pitää oleman wissi sen päälle että
meidän Rucouzem on meidän Tawalli-
selle Isällem otolliset ja hänelä euuldut:
Sillä hän on itse käskennyt meitä rucolle-
man / ja luwannut / että hän tahto meitä
euulla. Amen / Amen / se on / tottisesti / tot-
tisesti / nämät pitää näin tapahtuman.

IV. Casten Sacramenti.

Euinga nuoren Cansan pitää tä-
män oppiman / ja yxiterataisesti ymmär-
tämän.

I.

Mikä se on? Wastaus.

Caste eij ole ainoastans paljas West /
mutta on West Jumalan Käskyn suljettu /
ja hänen sanans canssa yhdistetty.

Eucasta ne Jumalan sanat owat? Wastaus.

Meidän H E R A J E S U S C H R I S T U S s a n o

W

P. Wata

P. Matheuksen tyköndä wijmeises lugus:
Mengät ulgos caiceen Mailman
ja oppetacat caictia Canjoja/ja ca-
stacaat heitä Nimeen Jfan/ja Pos-
jaan / ja Ppñan Hengen.

II.

Mitä hywä Caste matean saata? Wastaus.

Caste saata (sano P. Lutherus) Syndein
andexi Saamisen/ wapahta Euolemasta ja
Perkelest/ ja anda hancacikisen Elämän
caiktalle niñlle / jorca Jumalan Sanan ja hñ-
neen Eupauens uscowat.

Eucasta se Jumalan sana ja Eupaus on?

Wastaus?

Meidän HCKra JEsus Christus sano
P. Mar. tyköndä/ wijmeises lugus:

Joca usco ja castetan/ se tule autua-
ri: mutta joca ei usco se cadotetaan

III.

Euinga Wesi: taita niñ suuret työt matean
saatta? Wastaus

Wesi tofin (sano P. Luth. eiñ siñ ixe-
pñans tege/ mutta Jumalan Sana/joca we-
den canña ia tyköndä on / ja usco / joca sanan
wedesa wastanotta/ usco ia sen päälle hñ-
nensä luotta. Sillä Wesi ilman Jumalan
Sanata eiñ ole myy cyin Wesi/ia eiñ Caste.

Ruisa

Mutta koska sana tulle yhdistettyi veden
kanssa/nijn on se Casse/ se on/ armonia Elä-
män Westia uuden synnymisen peso Pyhä-
sä-Hengesä/nijneuin P. Pawali sano Titus
rentygö. 3. Eugus. Hän wapahti meis-
tä/ sen uuden Synnymisen Peson-
ja Pnhän Hengen udistoren caut-
ta/ jonga hän meidän pääällem run-
sasti ulwos wuodattanut on/ mei-
dän Lunastajam Jesuren Christu-
ren cautta: Senpäälle että me hä-
nen Armons cautta: Wanhurscap-
tulijam / ja perilliseyi ijancaickiseen
Elämään Toiwon jälken. Se on
totinen tosi.

Mitä Casse merkitse? *Wastaus.*

Se merkitse (sano P. Lutherus) että se
wanha Adam/ joca meissä vielä on / joca
päiwäisen catumuxen ja parannoynen caut-
ta/ Syndein ja caickein pahain Himoin-
kanssa/ pitä upotettaman ja cuoletettaman.
Ja jälkens joca päiwä nlösnowseman udeyi
Jhmiseyi/ joca Pyhydes/ Wanhurscades
ja Puh:audes / ijancaickisesta elämän pitä
Jumalan edes.

Kusa se on kirjoitettu? *Wastaus.*

22

P. Paw.

P. Pawali sano Romarein ty-
gö / 6 Lugas: Että me olem Chr-
sturen canssa haudatut Easten
cautta Tuolemaan. Että niincuin
Christus on nlösberätetty Tuol-
luista Isän Tunniancautta. Niin
pitä mndös meidän uudesta Siämäs-
sä waeldaman.

V. Rippi eli Synnin päästö.

Tuinga nuoren Tansan pitä sen
oppiman oikein ymmärtämän.

Mikä Rippi eli Synnin päästö on? Waslaus.

Rippi on / cosca Jumala itse es-
li hänen Sanans Valwelia / hä-
nen käskyns jälkeen andaa niille
Synnit anderi / jotca tunnusta-
wat ia catuivat heidän Synni-
äns / ia Synnein anderi saamisen
uscotwat.

Tuinga monda cappaletta Rippisä on? Cari.

Ensimmäinen että me tunnustam mei-
dän Syndim. Toinen että me anomma
Rippi Häldä Synnin päästö / niincuin
itse

Kacas Herra/ minä rucoillen teitä cun-
leman minun Rippiäni/ ja päästäjän mi-
nua Jumalan puolest minun Synneistäni
Jos sinä olet Palca. Drengi eli Pijca/niin sano:

Minä waiwainen Syndinen / tunnus-
tan iseni Jumalan edes wicayä äxi
caiekin Synneihin / erinomaisest tunnus-
tan minä teidän edesän minäni Palcollise-
xi/ 2c. Waiwa (sen pohembi) en minä ole
pauwellut Isändäni uscollisest / sillä en mi-
nä ole menesa asiasa tehnyt niincuin Per-
henhaldioilla mi un lästetty on. Minä
olen wihottanut heidän / ja saattanut toru-
maan ja tiroilemaan / minä olen ollut laisca
ja tehnyt monda Wahingota. Minä olen
ollut rietas Puheissa ja töissä / riidellyt ja
torunut wertaisteni kanssa / 2c. Minä calce-
tia minä cadun / ja rucoillen Armoa / minä
tahdon mielellän minäni parata.

Perhen wanhin sanoocan näin:

Erinomaisest tunnustan minä teidän es-
desän / etten minä ole uscollisest / minun lap-
siani ja perhettäni castwattanut / engä ole to-
rutanut Jumalata cunnioittamaan. Mi-
nä olen tiroillut / ollut myös pahaxi esimeys-
tyi sekä puheilla että töillä / minä olen mi-
nun läsnä asuwillen palio wahingota teh-
nyt /

myt/cadist ja petollisest myhnye. Id mitä hän
enä löytä Jumalan Käskyjä ja Säätyjä
waflan tehneis.

Jos ei jocu taas löydä ixiäns tainealo
daissia taicka suurembita Syndiä tehneis.
nijn älkän niistä enämbi lucua pitäk/tehdäs
rens pidembätä Syndein Tunnustustal
waan sanocan yhden eli caxi cuin hän tietä:

Räin: Erinomattain tunnustan minä
teidän edesän/ että minä kerran kiroilinj
Item: kerran puhuin rietaita puheita/kerran
sitä **R** eli sitä **R** tein Ja andacaan filläns
olla. Jos ei hän taas yhtään nimitä tiedäl
cuin mahdotoin olla taita/ niin älkään
myös erinomattain jotacuta sanocoo/waan
ortacaan Syndein anderi saattamisen siinä
yhteises Ripin tavas/ cuin hän Jumalalle
teke hänen Rippi Isäns edes.

Sano edespäin.

Minä waitvainen syndinen Jhs
minen/ joca synnis sekä syn
nyt että syndynyt olen/ ja vielä
sittengin/caickena minun elinaicas
nani syndistä elämätä pitännyt os
len/ tunnustan caikesta Syndame
stäni/ sinun edesäs/ O caickival

Diäs ijancaiekinen Jumala / minun
racas Taitallinen Isän / etten
minä ole sinua racastanut olikin
caiekin Cappaleita / engä minun lä-
himmäistäni niineuin iheäni. My-
nä olen / sen pahembi / monella
muoto riekonut sinua / ja sinun
pnhia käskysanojas vastaan / jeta
ajatorilla / sanoilla ja töillä. Jatie-
dän iheni sentähden ansainnen Hel-
wetin ja ijancaiekinen cadoturen /
jos sinun pidäis minua niin duo-
miheman / kuin sinun cowa oikeu-
des waati / ja minun syndini an-
sainneet ovat. Mutta sinä racas
Taitallinen Isä olet luvannut /
ettäs tahdot Armon ja Laupiuden
tehdä / caiekein waitwaisten syndi-
sten canka / jotea heitäns parata
tahtowat / ja wahwan useon can-
sa sinun kästtömättömän Laupi-
udes tngö pakenevat / niille tah-
dot sinä armollinen olla / ehkä
cuinga he sinua vastaan riekoneet
ovat

wat / ja ett ifänäng enä heidän
Syndiäng soima. Siehen minä
wainainen synäinen myös itseeni
luotan / ja rucoilen turwallisest /
että sinä sen sinun lupaukes jäl-
keen / olisit minulle armollinen ja
Lupias ja caicki minän synäni
andexi annaisit / sinun pyhän Ni-
mes kistorexä ja eunniaxi / Amen.

S Lupias Jumala ja Tairwalti-
nen Jsa / jonga laupiudella ei
nyhtän loppua ole / sinä joca olet
kärstiwäinen / pitkämielinen / ja
caicki pahat tegot / Ricoret ja Syn-
nit suurest Almost andexi annat.
Me olemma / sen pahembi / teh-
neet Syndiä meidän Jsaän cansar
me olemma wäärin tehneet / ja olleet
Jumalattomat ja sinun Mielest
rickoneet. Sinulle ainoalle olem-
me Syndiä tehneet / ja sinun edes
säis pahoin tehneet: mutta älä mui-
stele meidän endisiä pahoja teko-

jam/ sillä me olemma sangen wi-
beljätferi joutunet. Auta meitä
Jumala meidän Wapahatam/ si-
nun Nimes Cunnian tähden/ wa-
pahda meitä ja anna meille caicti
meidän Syndim andexi/ ja anna
meille sinun Pyhän Henges Ar-
mo/ parata meidän syndistä Elä-
mätäm/ Sinun Poicas JEsuxen
CHRISTUXEN meidän HERRAN
cautta/ AMEN.

Tähän Rippi Isä sanocan.

Jumala olkon sinulle armollinen/ wah-
wistacon sinun Uscos ja andacon sinulle
caicti Syndis andexi.

Ja sanocan wielä:

Uscocos että tämä minun andexi andas-
misen on Jumalan andexi Andamine.

Wastaus.

Uscos hywä Herra.

Rippi Isä sano.an wielä:

Nijncuit sinä uicot niin sinulle.
tapahu/ ja minä meidän HERRAN
JEsuxen CHRISTUXEN Kästyn jals-
sen/ annan caicti sinun Syndis
ang

anderi. Nimehen Isän ja Pojan/
ja Pyhän Hengen.

Ja sen mindä teen ike Christuxen oman
Kästyn jälkeen: Niincuin hän sano:

Minä annan sinulle Taitwan
Baldacunnan Avaimet / mi-
tä ikänäns sinä Maan päällä si-
dot / sen pitä oleman sidotun Tais-
wais. Ja mitä ikänäns sinä pää-
stät Maan päällä / sen pitä ole-
man päästetyn Taitwais. Otta-
cat Pyhä Hengi / joille te Synnit
anderi annatte / niille ne owat an-
deri annetut ; ja joille te ne pidätte /
niille ne owat pidetyt. Matth. 16.

VI. Altarin Sacramenti.

Cuinga nuoren Eansan pitä sen
oppiman / ja yrkertaisest ymmär-
tämän.

Mikä Altarin Sacramenti on? Wastaus.

Se on meidän Herran Jesuxen Chri-
stuxen totinen Ruumis ja Veri / Teiwään
ja Bijnan alla / meille Christinille syöda
ja juoda / ike Christuxelta sääetty ja aserettu.

Euso

Cusa se on kirjoitettu? **Wastaus.**

Niijn kirjoittawat pyhäät **Evangelisterit:**
Mattheus / Marcus / Lucas ja P. Pawali.
Meidän Herra **Jesus Christus**
Anna Yöinä jona hän petettiin / ic.

Mitä hywää tämä syöminen ja Juominen
matsan saatta? **Wastaus.**

Sen andawat nämät **Sanat** tietä.

Teidän edestän **ulwos** annettu ja
ulwoswuodatettu / Syndein an-
dexi andamuxi. Nimitetään / että meil-
le tässä Sacramentis Syndein andexi an-
damus Elämä ja autuus senealdaisten sa-
nain kautta annetaan: sillä cusa Syndein
andexi andamus on / sinä myös on Elämä
ja Autuus.

Quinga Nuumillinen Syöminen ja Juo-
minen taita niijn woimallista Teitä tehdä?

Wastaus.

Syöminen ja Juominen eij sitä tege (sa-
no P. Luch.) mutta ne sanat / jotka tässä o-
wat: Teidän edestän ulwosannetu
tu ja ulwoswuodatettu Syndein
andexi saamisexi: Jotka sanat owat
pääcappalet tässä Sacramentis. Ja joca
ylsco ne sanat ja lyotta hänens widen pää-
le /

le / hän saa mitä se lupaa / Niimitään
Syndein andexi Saarnisen.

Euca tämän Sacramentin kelvollisest nautiße
Wastaus.

Paastota ja rummullisesta igens walmi-
sta / (sano P. Lutherus) on tyllä hyvä ja
ulconainen Lupa / mutta se on oikein mah-
dollinen ja kelvollinen joca usko näkät sa-
nat: Leidän edestän ulvosannet-
tu ja ulvoswuodatettu Syndein
andexi andamisexi. Mutta joca ei
usko niitä sanoja / waan epäile / se on mah-
daton ja kelwoton / sillä se / sana (leidän
edestän) waari yhtä uscollista Sydändä.

Wuonen Paulu /

Opettaille.

WEtacat igestänne waari / ja caikesta Lau-
maasta / johon Pyhä Hengi on leidän
Pispari pannut / caikeman Jumalan Seu-
racunda / jonga hän Werelläns on woitta-
nut. Act. 20: 28.

Pispan piteä oleman nuhretoman / yh-
den Emännän Wiehen / walpaan / raitijn / se-
wlan / Wierastan holhojan / opettawaisen /

ei Juomarki/ ei tappellan/ ei illian Woi-
ton pyytäjän / waan armelian/ ei riitaisen/
ei ahnen: joca Huonens hywin hallise/
solla euuliaiset lapses owat / caikella siwen-
dellä/ ei äskön Christilyn. 1. Tim. 3. v. 2. 3.
Hänen pita künni pitämän puhraasta ja o-
pettawaisesta Sanasta. Tit. 1 v. 9.

Sanancuukioille.

Wuistacat teidän Opettajan/ jotea teille
Jumalan Sana opettanet owat/ ja seurac-
cat heidän Uscoons/ Hebr. 13. v. 7.

Nyn on Hexra säännyt/ että ne jotea
Evangeliumita ilmoittawot/ pita Evange-
liumista Elatusens saaman. 1. Cor. 9. v. 14.

Joca Sanalla neuwotaan / se iacacaan/
caickia hywä sille / joca händä neuwo. Gal.
6. v. 6.

Ne Papi/ jotea hywin hallisewat/ pita
saxifertaises Cunnias pidettämän/ erin-
omattain ne jotea/ Sanas ja Opis työtä
tekwät. Sillä Kamattu sano/ ei sinun
pidä Rihtatappawan Härjän Suuta kün-
ni sitoman. Ja Työmies on paickans an-
sainut. 1. Tim. 5. v. 17. 18.

Olcateidän Opettaillen euuliaiset ja
seuracat heitä: sillä he walwowat teidän
Sic-

Sielujan/ niñnein ne jotea Ingun niñkä
tekemän pitä : että he sen Jolla tetisit/ ja eij
Huocanyella Hebr. 13. v7.

Maimallisel Esiwallal.

Eij ole Esiwaldal muutoin kuin Jumalal-
da/ ne wallat jotea ovat/ Jumalalda ne
säättyt ovat. Sentähden jocainen kuin is-
zens Esiwaldal vastan asettaa/ se on Ju-
malan Säättyä vastan. Mutta ne jotea was-
stan ovat / saawat Duemion päällens Sil-
lä ne jotea Wallan päällä ovat/ eij ole hy-
wintekisille/ waan pahointekisille. Pelwoxi.
Elles tahdo Esiwaldal peliätä/ niñ tee hy-
wää / sittes saat hänelä Kytöxen: Sillä
hän on Jumalan Palvelia sinun hywäxes.
Waan jos sinä pahaa teet / niñ pelkä: sil-
lä eij hän Nieckä hukkaan tanna/ mutta on
Jumalan Palvelia ja Costaita / sille xan-
gaisluyexi joca paha teke. Rom. 13 v. 2 3. 4.

Ulimmaisilla.

Oleoon jocainen Esiwallalle alammainen:
sillä eij ole muutoin Esiwaldal kuin Juma-
lalda. Rom. 3. v. 1.

Oleaat alammaiset taikille Jhmisille ja
Säädhyille/ He xran tähden/ olisco se Eu-
ngingalle/ niñ. kuin ylimmaiselle/ taie a P ää-
misse

miehelle/ niincuin niille jotta hänetkä lähe-
teyt owat / pahointekibile Kangaisuxeri/
ja hurscaille Kiiroxeri. 1. Pet. 2. v. 13. 14.

Andacaat Keisarille / cuin Keisarin o-
wat / ja Jumalalle cuin Jumalan owat.
Matth. 22. v. 21.

Minä neuwon/ että enen caickia pibetäsin
Rucouyet/ anomiset/ toiwotuxet ja kiiroxet/
caickein Ihmisten edestä/ Euningasten ja
caiken Esiwallan edestä/ että me rauhas ja
leuos eläisimme caikes Jumalisudes ja
Eunniallisudes. 1. Tim. 2. v. 1. 2.

Neuwo heitä/ että he Päämiehillens ja
Esiwallallens alammaiset ja cuuliaiset olisit
Tit. 3. v. 1.

Uwiomiehill.

Miehet racastacat teidän Waimojan/
niincuin myös Christus Seuracunda ra-
casti/ ja ulos annoikens hänen tähtens/ et-
tä sen pyhitäis. Miehen pitä myös Wai-
mojan racastaman / niincuin omia Kuu-
mitans. Joca hänen Waimoons ra-
casta/ hän racasta itseens: sillä ei yrifän ole
omaa ihaans coscan wihannut / waan e-
lättä ja rawiue sitä/ niincuin myös HEN-
ra Seuracundaa/ Eph. 5. v. 25.

Te Miehet asucac Waimoin kanssa tal-
dolla/

doxa / ja andacaat fille waimolifelle niin-
cuin heicommalle astialle hänen Eunnians/
niineuin myös Elämän Armon causaperis-
lifelle / 1. Pet. 3. v. 7.

Miehet räästacaat teidän Waimojan/
ja älkää olco ruimat heitä vastaan / Col.
3. v. 19.

Uroswaimoill.

Waimot olcaan Michillens alamaiset/
niineuin Sara oli Abrahamille ja cuixui
hänen Herraxens / jonga tyttärxi tekin tul-
leet olettaa / jos te hywia teettä / ja pelkämät
oletta / 1. Pet. 3. v. 5, 6,

Waimot olcaan Michillens alammais-
set niineuin Herralle; Sillä Mies on Wai-
mon Pää / niineuin Christus on Seura-
cunnan Pää / ja hän on ^{hänen} Ruuminis
holhoja. Mutta niineuin Seuracunda on
Christuxelle alammainen / niin myös Wai-
mot pitä Michellens caifis alamaiset ole-
man / Eph. 5. v. 22, 23.

Sinun Tahtos pitä Miehen ala anneta
tu oleman / ja hän walike sinua / Gen. 3. v. 16.

Warhemmill.

Isät / älkää nlyhtäkös teidän lapsian Wi-
haan

haan/waan caswattacaat heitä rangaistu-
res ja HERAN nuhtesa/Eph. 6.v. 4.

Mutta joca pahenda yhden näistä pie-
nimmist/ jotca uscowat minun pädäleni/ pa-
rambi hänen olis/ että myllyn Kiwi ripu-
stettaisiin hänen Caartaans/ ja upotettaisiin
Merem Sywyteen/Matth 18 v. 6.

Jumala sääsi Todistoyens Jacobis/ ia
andoi lain Israelis/ jonga hän täski mei-
dän Isäim opetta heidän lapfillens. Että
wastatulewaiset oppisit / ja lapset jorca wie-
lä syndyväät. Enin he caswawat / että hekin
ilmoitaisit lapfillens/Psal. 78. v. 5. 6.

Lapfillen.

Lapset olcaat cuuliaisit teidän Wangemil-
len HERASA: Sillä se on oikein / cuulioi-
ta sinun Isäis/ia Antias/ joca on cuulimäi-
nen ^{2. 20.} / Jolla lupaus on/ettäs meneistyit
ja canwain eläisit Waan pädällä/Ep. 6.v. 1. 2. 3.

Lapset olcaat cuuliaisit Wangemillen
caikisa: Sillä se on HERAKE otollinen/
Col. 3.v 20.

Te nuoret oleat wanhoille alammaiset/
olcaat caiksi toinen toisellen alammaiset/ ja
pitädät teidän tiyndiästä nöyryteen: Sillä
Jumala on coreita vastaan/ mutta nöyri-
le anda Armon. Nöyryttädät siis teidän

Juma.

Zumalan wälewän Käden ala / että häw
teidän ajallans corgotais / 1. Pet v. 5. 6.

Ufännit ja Emännit.

Ufännät / se cuin oikeus ja cohtuus on /
nijn ofotto caat Palwelioille / tietten että teiltä
lätkin on Herrä Tawais / Col. 3. v. ult.

Ufännät / tehtäät myös nijn heittä (Pal-
welioitta) waslaan / ja pangaat pois uhcau-
ret / tietten / että teidän Herran on myös
Tawais / ionga edes eij ole Ihmisen muo-
don caomusta / Eph. 6. v. 9.

Eij sinun pidä tekemän Edhimmäiselles
wäärhyttä / eli ryöwämän häändä. Sinun
Päiwämiehes Pakan eij pidä oleman sin-
nun tytönäs huomiseen asti / Lev 19. v. 13.

Älä pidätä palctaa sildä Köyhäldää ja
tarwinewalda / 2c. Waan mara hänelle hä-
nen Palcans sinä Päiwänä / ennen Aurin-
gon iastemata / Deut. 24. v. 14.

Palcolisit.

Palweliat / olcaat cuutiatsset teidän ruumit-
lisille Ufännillen / Palwella ja wapistuxel-
la / teidän Sydämmen nyitertaisudes / niita-
cuin Christuxelle. Eij ainoastans Sil-
mäin edes palwella / niineuin Ihmisten
Mielen neuteri / waan niineuin Christuxen

Pak

Palweliat / tehden Sydämnest hywällä
mielellä mitä Jumala tahto. Ja tietääty
että te palwelette H E Kra ja ei Ihmistä.
Tietkää myös / mitä hywä kukin teke / sen
hän on jällens H EKra lda saapa / olcon or-
ja eli wapa / Eph. 6. v. 5. 6. 7. 8.

Te Palweliat / olcaa alammaiset teidän
Isänillen caikella Pelwolla / ei ainoastans
hywille ja siwidille / waan myös tuimille /
1. Pet. 2. v. 18.

Leskeille.

Joca oikia leski on / hän on nyinäs / ja
asetta Toiwons Jumalan päälle / pyshyn ai-
na Rucouris Ystä ja Päiwä. Mutta joca
Hecumas elää / se on eläwäldä cuollut /
1. Tim. 5. 5. v. 6.

Wina sanon naimattomille ja Leskille:
Se on heuue ^{luukins} pyhⁱⁿ he owat niñneuin mi-
nätin. Waan ellei he woi heittäns pidättä /
niñ naicaan: Sillä parambi on naida /
euin palaa. 1. Cor. 7. v. 8. 9.

Wanhain Waimoin pitä igens kätettä
män / niñneuin pyhäin sopi ja ei oleman
panetteliat / eikä juomariit / mutta hywin o-
pettawaiset. Joilda nuoret Waimot Tapo-
ja oppisit / että he heidän Michiäns raa-
staisit / lapsens raaana pidäisit / olisit siwlat
ja puhtat / Tit. 2. v. 3.

Yhteiselle Kansalle.

Caieki mitä te tahdotta että Jhmiset pitä
teille tekemän / niin te myös heille tehtäät:
Sillä nämät ovat laki ja prophetaat/
Matth. 7. v. 12.

Kacasta lähimmäistäs niñneuin iñiäs/
sillä niñhin Sanoin coco laki suljetaan/
Rom. 13.

Minä neuwon teitä / että ennen caiecia
pidetäisin Rucouxe: / Anomiset Toivotu-
xet ja Rõtoyet / caiekein Jhmisten edestä/
1. Tim. 2. v. 1. 2.

Olcon Kacaus willpitäin / viharcaat
pahaa ja kunnirippucaat hywästä. Wel-
jellinen Kacaus olcoon Sydämmelinen
teidän keskenän. Ennäträtään toinen toi-
sens Sunniata tekemäs Rom. 12. v. 9, 10.

Yrkertaiset

Rylymyxet/

Suorten ja yrkertaissen tähden.

1. Oletco si ä Christitty? Wastaus.

Deem; sillä minä olen caieru Jlan
Jumalan/ Pojan ja P. Hengen Ri-
meen/ ja pidän oifeln Christuxen mi-
ny

nun Lunastajani ja Wapastajani edestä.

2. Mistä siis Christillisuus ja
Annus seisoo? wastaus.

Se seisoo siinä: että meillä on oikia Tunnus-
doja ja Useo Jumalasta/hänen Olemisestans
ja Tahdostans ja että me pidämme yhden
Christillisen ja Jumalisen Elämäkerran/
se on: Että me tunnemme Juma-
lan/ja waellaime hänen Kästyns
jälken?

3. Mistä me tämän opimme?
Wastaus.

Tämän me opimme Catechismuksesta.

4. Mikä Catechismus on?
Wastaus.

Catechismus on lyhykäinen Christilli-
sen Opin Summa/uloswedetty P. Kama-
rusta/ja käsitetty lyhykäisin Pääcappaalein/
Kysymysten ja wastauksen kautta.

5. Cuinga monda Pääcappaalletta
on Catechismuksesta? Wastaus.

Ensii. Jumalan Kyminen Kästynä

II. Useon Tunnuksos.

III. Isä meidän Rucous.

IV. Easten Sacramenti.

V. Rippi eli Synnin päästö.

VI. HEN

VI. HERAN Ehtolinen eli
Altarin Sacramenti.

I.

Jumalan laist/eli **D**ym-
menestä Käskystä.

1. Miksi aljetan Laista? **W**astaus.

Sentähden: että meidän pitää ensist tun-
deman Synnin laista / jos muutoin Evans-
geliumi taita meistä joutuu Hedelmän
tähdä.

2. Eucca meille on Lain andanut? **W**

Jhe Jumala Moseren kautta Sinain
Buorella.

3. Mikä Jumalan Laik on? **W**.

Jumalan Laik on Jumalan hancatiffisen
Totuden ja angaran Tahdon Selitys / cuin-
ga meidän pitää meidän tähtämän Toilla/
puhella ja Niacuyilla Jumalata ja meidän
tähtimäistäm vastaan.

4. Euinga Jumalan Laik jaetaan.
Wastaus.

Tahren Tauluun Siinä Edellises on
Colme Käskyä jotka waatiwat, Kack aurta
Jumalata vastaan siinä Toises on Seise-
män / jotka waatiwat Kack guggä tähtimäistäm
vastaan.

s. Mik

5. Mitä Lain Summa on? W.

Sinun pitää rakaustaman HERRA sinun Jumalatas / caikesta sinun Sydämmestäs / caikesta sinun Mielestäs / ja caikesta sinun voimastas : ja sinun lähimmäistäs niinkuin sinä.

6. Taitaco joku Ihminen tulla auttamaan lain Töiden cauta? W.

Eij: Sillä ettei nyrikän taida taitia tähtää (mutta) JESUS Christus on lain tähttänyt.

7. Mihinästä Laki on tarpeellinen? Waslaus.

Laki opetta 1. mitä meidän pitää tekemän ja jättämän. 2. Tundeman Synnin. 3. Paikeneman Christuxen lain tähttämän työs.

8. Tuca on Syn Synnijn W. Perkele ja Ihminen.

9. Moninainengo Synni on? W. Perisyndi ja recosyndi.

10. Taidatcos lukea Jumalan kymmenen Käskyä? waslaus.

Taidan.

II.

Wicon Tunnostoresta.

1. Mitä nnyt seura Wicon Tunnostoresta? W. Nijne

Niinuin laki meidän opetta tunnetaan
Synnin / niin opetta Evangeliumi /
euinga meidän pitää Synnist pelastetuksi tu-
leman.

2. Mikä Evangelium on? W.

Evangelium on Jumalan Wois-
ma / caikide uscowaisille Autudexi
Rom. 1: 16. Se on: Evangeliumi on su-
loinen sanoma Jumalan armosta ja Syn-
dein andexi saamisesta Christusen kautta
caikille uscowaisille.

3. Cusa Cappalesa käsitetän Ewan-
gelium? Wastaus.

Erinomattain Uscon Articulusia.

4. Cuinga monda uscon Articulu-
sta on? Wastaus.

Niitä on colme Pää Articulusta: Ens-
simmäinen Isästä Jumalasta ja Luo-
misesta: Toinen Jumalan Pojasta ja
Lunastuksesta: Colmas P. Hengestä ja
pyhittämisestä.

5. Mitä hywä on Isä Jumala
meille tehnyt? Wastaus.

Isä Jumala (Pojan kautta Py-
hästä Hengestä) on meidän luonut: ylös
E
pitä

pitä meitä: holho meitä suojele ja warjele
meitä.

6. Mitä hytvä on Jumalan Voie
co meille tehnyt? Waslaus.

Jumalan Voica (ulos annettu J.
fäldä ja sinnyt P. Hengestä) on meidän
lunastanut.

7. Mitä hytvä on P. Hengi meil-
le tehnyt? Waslaus.

Pyhä Hengi (ulos tämpi Jfästä ja
Voista) hän euzu meitä Jumalan Seu-
racundaan/ yläswalista ja pyhittä meitä/
ja andexi anda/ iocapäiwä meiden Sya-
dim ja näitä waleutta Pyhä Hengi/ ul-
conafesti Saarna, Wiran Palwetuxen
cautta Sanasa ja Sacramendeißä; ja
sisällifesti Ihmisten Sydämmessä ja Wies-
kssä

8. Että Jfä Jumala/ Voica Ju-
mala ja Pyhä Hengi Jumala ovat col-
me Persona/ engost usiambi cuin
xri Jumala? Waslaus.

Eit mutta aihoastans on xri Juma-
la/ ja colme Persona siinä yhdesä
Jumaluden elemisessä: nimcuin tämä Usa-
con Arriulus juuri hywin meille edes-
pannan

pannan Achanasiuren Tunnostuksesta.
9. Mitä hyödyntys meille siitä on/
että me opimme näinät Uscon Articu-
luxet? **Wastaus.**

Sinuri hyödyntys: Sillä ensistä me o-
pimme tundenman Jumalan hänen olemis-
sens puolesta kuin sanottu on q. 8. ja
hänen hywän teoinsa puolesta / q. 5.
6. 7. Sitten meille on Lohdurus
caitis rumillisis wainois / siitä ensi-
simmäifestä Articuluksesta: ja caitis hengelli-
sis wainois / siitä toisesta ja colmannesta
Articuluksesta.

10. **Loidareos** lukea Uscon Articulu-
luxet? **Wastaus.**

Taidan / 20.

III.

Siä meidän Rucouksesta.

1. **Mixi nyt** seura Rucouksesta.

Wastaus.

Cosca me olemma wanhurscaxi tullee
Uscon cautta / niin me sitteingin taidamme
pisäifest langeta; on siis suurkest tarpelli-
nen että me aina rucouksemme / jota myös
Christus opetti **Opecustapillens.**

2. Mitä rucoileminen on? W.

Se on/pitä nöyrää ja catuwaista Can-
sapuhetta Jumalan canha caitista tar-
peista.

3. Euca on käskennyt meidän ru-
coillo? Wastaus.

Jumala ise / Psal. 50: 15. Rucoile mi-
nua Hädäsäs / 2c.

4. Onko se Syndi jos eij ahkerasti
rucoilla? Wastaus.

Eosin se on suuri Syndi: sillä Jumala
on käskennyt meidän usein rucoilla; joca sus
eij sitä tees/ hän ricco Jumalan Kä-
skyn niincuin Warastin ja Huorin tekiä.

5. Euingasta meidän pitää rucoile-
man / että Rucoixem tulis euul-
duxi? Wastaus.

Meidän pitää rucoileman / 1. Christuxen
Nimeen/ se on hänen anstions ja maxons
tähden / 2. wahwasa Uskosa / 3. Catuwa-
sella Sydämmellä/ ja 4. Kuumillisia tar-
peita ehdolla.

6. Tulemmeko me aina euulduxi/
josca me sillä taitwalla rucoilem-
me? Wastaus.

Enle

Tulemme tosin: ja waicka Jumala A-
wun canha wiipyy / niin hän coettele meidän
Kärkimistäm: ja anda meille cuitengin mi-
tä me anomme eli sitä cuin tarpeliskembi
on.

7. Tuca on caickein paras Ru-
cous? Waslaus.

Isä meidän Rucous: jonga Christus
on ike cocoon pannut / ja käskenyt Opetus-
lapsians niin rucoileman.

8. Cuinga tämä Rucous jaetaan?
Waslaus.

Colmen Osaan 1. on Esipuhe. 2.
Seikemen Rucousta / ja 3 Päättös.

9. Taidatcos luktia ja ymmärtä
tämän Rucouksen? Waslaus.

Taidan (jollakin muodoilla)

10. Yhderi Coetuxeri Cuingas
ymmärtät Esipuhen? W.

Se Sana Isä ymmärretän caillista
Colmesta Personasta. Se Sana meidän
wahwista meitä Jumalan Raekaudesi / ja
opetta meitä rucoilemaan toinen toisem e-
destä. Se Sana Taiwasa / opetta meille
että Jumala / jota me rucoilemme / on Cacki-
waldias ja joepaicas lähinä / cc.

Easten Sacramentista.

1. Minkä tähden Rucoupen jäl-
ken seura Easteest? West.

Sentähden / että koska me Easten caur-
ta olemme Eistos Jumalan kanssa / niin se
anda meille suureman Uskalluksen rucoilla.

2. Cuinga monda on Uden Te-
stamentin Sacramentit? W.

Car: Easten ja Altarin Sacra-
mentit.

3. Cuca on asetannut Easten Sa-
cramentin? Westaus.

Ise Jumala / yhden Kästyn kautta Jo-
hannes Eastajan myds / (Luc. 3. v. 23.) Jon-
ga Kästyn Christus siuen terrot Opetus-
lapsilleus / Matth. 28. v. 19.

4. Mikä Easte on? Westaus.

Easte ei ole ainoastans paljas West. 26.

5. Saapico locu Eastes muuta
märkytyä edes oita cuinwettä?

Westaus.

Suomillan muoto: sillä 1. on Christus.
julkisest nimittänyt weden edes pandawari
Eastees. 2. Eii ole Johannes Eastaja ja
Apostolit muulla Märkyhdellä eastaneet cuin

wedes

wedellä. 5. On myös Kristus hänen Castefians tämän Elemendin pyhittämy.

6. Kenen Nimeen pitää castettaman? Wastaus.

Nimeen Isän ja Pojan ja P. Hengen.

7. Ongo coco colminaisuus läsnä Castesa? Wastaus.

On: Sillä niincuin Jumala on iocapais / niin hän / on totifesta tässä pyhässä Työssä läsnä. Isä Jumala ylösotta sen / cuin castetaan / hänen lapsiens ja perillisens: Iesus Christus pudista hänen caikissa Synneissä: Pyhä Hengi waicurta Dicon hänen Sydäme mesäns.

8. Mitäs olet ulosluwannut Castesas? Wastaus.

Että minun pitää luopuman Perkelestä ja usceman Isän / Pojan ja Pyhän Hengen päälle.

9. Oletcos sen uscollifest pitänyt Wastaus.

Jumala nähtön minä olen sen pahota pitänyt sillä minä olen Synneini cansa wihoittanut Jumalan / ja tehnyt sitä cuin Saatanalle kelpa.

10. Euingas tahdot ihes sotwitta
Jumalan canpa ia sen lijron udista.
cuin Castees tehty on? Wastaus.
Sen minä opin seurawaisessa Christillisen
Dyin Cappaleesta.

V.

Rippi eli Synnin Päästöstä.

1. Seuraosta tämän Synn täh-
den widennexi Rippiä eli Synnin
Päästöstä? Wastaus.

Seura oikein: Sillä että me Castengin
jälten usein Syndiä teemme Jumalata ja
Ehdimmäistäm wastan / niin emme muulla
Tavalla taida saada Syndiäm andexi / cun
totisen Paranoxen kautta.

2. Misä tämä Paranos selso? W.
Se selso Ihmisen totises Käändymisesä
pahasta hywään.

3. Euinga monda cappaletta on to-
tises Käändymises ia Paranoxes? W.

Caru: Niincuin 1. Catumus ia särjeto
Synän tehyn Syndein yläe (nimit-
täin / coscajocu tundes / tunnusta ia catti
Syndeians.) Usco Jumalan Armon
pääle Syndein andexi saamisesta Jesuxen
Anson rahden.

4. Tahro

4. Tahdoco Jumala andexi anda
meille meidän Syndim? Waslaus.

Tahdo torisest: sillä hän puhu nuuri sulot-
festi sinä P. Namatus / Ezech. 33. v. 11. &c.

5. Onko Saarnamiehelläkin Wois-
ma Jumalan kasa synnit andexi
anda? Waslaus.

On/ sen Woiman on Christus andanut
Saarnawiralle/ nimmittäni andexi andaa
Eatuwaisille heidän Syndim.

6. Cuinga se Ihminen taita tulla
catuwaisexi / joca on Syndimen? W.

Se tapahdu/ cosca syndimen Pime Ju-
malan Kynninen Kästä silmäns eteen/
ia aiatelle / cuinga hän niistä wastan on syn-
diä tehnyt. 2. Mattele Jumalan wihan ia
rangaisfoxen päälle / joca Syndiä seura; ja
riipe peltämän ia wapiseman / jonga päälle
seura. 3. Särjetty syndän ia suru/ että se lau-
pias Jumala on wihoitettu. 4. Cuitengin
tästä Surufans syndimen luotta ikens Ju-
malan Armoon ia Christuxen Ansioon.

7. Taitaco Ihminen sen ikestäns
maracaan saatta? Waslaus.

Ej millän muoro: waan cosca Ihminen
naurige niistä wällicappaleita/ cuin Jumala
hän wastan on asettanut / nijn Pyhä Heng-
saietti

cafeči kāmāt wakenra: niñcuiñ ene tunnus
flam III. Ufcon Articulyes minā ufcon et
ten minā omalla Ymmärryxiñäni eli wojs
mallani taida ufcoa / 26.

8. Eiköstä Jumala mitän muuta
meildä waadi cuin sen / että me Synäm-
mestäm cadum meidän Syndeiam ja
ufcommē syndein andexi saamisē?

Wastaus.

Eij mitän muuta: Sillä että Iesus
Christus on niñ callisti maxanur meidän
Syndeim edest / niñ Jumala eij muuta
meildä waadi cuin sen / että me wahwasti u-
fcom Christuxen euoixē meidän Syndeim
tähdē / ja yläsnosxi meidän wanhuřsa-
uden tähden.

9. Cosca me olem saanet Syndim
andexi mistästä meiden siten piä e-
nimmän ahteroixeman? W.

Pyhästä ja Jumalifesta Eimästä.

10. Millä me wahwistom meidän
Ufcom / että me olemma saanet

Syndim andexi? W

HEKran IEsuxen Christuxen Eho-
nsen cansa.

VI,

Altarin Sacramendistä.

1. Kuca Altarin Sacramendin on
asetannut? Waslaus.

Meidän HERRA JESUS CHRIS-
TUS.

2. Kosca / eli millä ajalla on se tas
pohjennut? Waslaus.

Sinä Jona / jona hän petettiin
Judas Jichariotilda / c.

3. Millä tavalla on Christus ase-
tanut tämän Sacramendin? wasl.

JESUS otti leiwän kättä ja mursi / c.

4. Mikästä Altarin Sacramentti
on? Waslaus.

Se on meidän HERRAN JESUXEN
CHRISTUXEN totinen Ruumin ja veri / lei-
wän ja Wijnan alla / c.

5. Mistä tässä piirä erinomattain
wari otettaman? Waslaus.

Näistä Kolmesta Cappalesta; Niinennin

1. Ettei Leipä ja Wina muutu Chri-
stuxen Ruumiksi ja wereksi: 2. Ettei Leipä ja
Wina merkitse Christuxen Ruumista ja
werta: Mutta 3: Että me Leiwän ja
Wijnan alla ja canha nautikemme
Christuxen totisen Ruumin ja weren /
joca tapahin ylönluonollisella / käsittämät-
tömmästä ja tarkistelelemattomalla muodolla.

6. Taitango hätä tilas Leitwän jo
wijnan fias jotakin muuta naurita?

Wastaus.

Eij millän muoro/ sillä sen cansa muu-
tetaisin ike asetuxen ja Testamendin Sa-
nat. Eusa siis Leipä tä Wiina eij ole saapuilla
ja/ niin wahwistetan Usco Syndein an-
dxi saamisesti/ Jumalan sanan terwellisil-
lä luyaurilla.

7. Ongo se tarpellinen että Chris-
tilinen Ihminen tää usein Herran
Ehtollisella? Wastaus.

Tosin on se suurest tarpellinen: sillä Chri-
stus on sen tähdellä todella käskenyt sano-
den: Snökät/ juocat: niin usein
eiin te juotta: niin myös tehtät se.

8. Eutca täsä Ehtollises owat mah-
dolliset wieraat? Wastaus.

Ne mahdolliset ulwos maalatatan Eus-
teruxen Selityresä näin: Pastora ia ruu-
millisest ikens walmista/ on tyllä hywä ia
ulconainen tapat: Mutta se on oikein mah-
dollinen ja kelmollinen/ joca useo nämäs
Sanat: Leidän edestän ulwos an-
nettu ia ulwos wuodatettu Syn-
dein andxi andamisesti.

9. Totea ovat mahdottomat wieraat? Wastaus.

Ne jota 1. ei tunne / tunnusta ja cada Syndeiäns / mutta niistä tiedävät / wähen dävät / estelewät ja edeswastawat. 2. Jotca ei ihiäns luota ainoastans Christuxen Anstion päälle / mutta myös pyhäin Ihmisten ja heidän omian töidens päälle. 3. Jotca wäändelewät Asetus. Sanain Ymmärryksen. 4. Jotca käywät HERRAN Ehtolifelle Tawan ruoxi / ulocullatusta Sydämmestä ilman hywä aicomista parata paha Elämäkertans.

10. Mitä Kangastusta pitää Mahdottomain pelkämän / ja mitä Lohdusta Mahdolliseen toiwoman? W.

Mahdottomat täyty peljätä / että he tulewat wicapääxi Herran Ruumiseen ja wereen / ja että he syöwät ja juowat ikeh lens Duomioxi. Mutta ne Mahdolliset ilahuttawat ihiäns Jesuxen Ruumin ja wesen Osallisudest / ja Syndein andexi Saamisest / 2c.

Wäätöryxi.

Mitä on caiten Opin Summa / meidän Christillisydesän? Wast.

Racastaa Jumalata / ja pitää hää-
nen Käskjans: Sillä sitä tule caica
kein ihmisten tehdä. Ja Jumala on edes
tuopa Duomiolle caitei Työt / cuin salacut
omat / joco ne olisit / hywät eli yahat.

A. Athanasiuksen Lunnustos.

Loica itänäns tahto autuaxi tulla /
Niin ennen caictia tarwitan / että hää-
nellä on se oikia yhceinen Christil-
linen Useo.

Joca eij sitä tähdellisensä ja puhdasna
pidä se tiiman epäilemätä cadotetuxi tule
hancacictisesta.

Niin on nyt tämä se oikia yhceinen
Christilinen Useo / että me yhtä Jumala
Colminaisuudessa ja colminaisueta yhdessä
Jumaludessa cunnioitam.

Ei cuitengin Personaita seokkain / ei-
kä jumalista olemista eroittain.

Sillä toinen on Isän Persona / toinen
Poian / ja toinen Pyhän Hengen.

Mutta Isä ja Poica ja Pyhä Hengi
on yksi Jumala / yhdencaldainen Cunnia-

sa/ yhdencaldainen Ijancaickies Majeste-
tisa.

Mingäcaldainen on Isä / sencaldainen
on Poica/ sencaldainen on myös P. Hengi.

Luomatoin on Isä/luomatoin on Poica/
luomatoin on Paha Hengi.

Mittamatoin on Isä/ mittamatoin on
Poica/mittamatoin on P. Hengi.

Ijancaickinen on Isä/ ijancaickinen on
Poica/ ijancaickinen on P. Hengi.

Ja ei kuitengan ole colme ijancaicki-
sta/waan yksi ijancaickinen.

Niincuin myös ei ole colme luomatoin
da waan yksi luomatoin ja yksi mittamatoin.

Nijn myös caickiwaldias on Isä/ caic-
tiwaldias Poica/ caickiwaldias P. Hengi.

Ja ei kuitengan ole Colme caickiwaldia-
sta/ waan yksi caickiwaldias.

Nijn on myös Isä Jumala/ Poica on
Jumala/ P. Hengi on Jumala.

Ja ei kuitengan ole colme Jumalata/
waan yksi Jumala.

Nijn myös Isä on Herra/ Poica on
Herra/ P. Hengi on Herra.

Ja ei kuitengan ole colme Herra/waan
yksi HERRA.

Sillä niincuin se Christikinen Totuus
waan

waati meitä erinomaisesta cungiin personan
Jumalaxi ja Herraxi tunnustaman:

Niin myös se yhteinen Christillinen usko
tiedä meidän colme Jumalata eli Herra
nimittämätt.

Isä ei ole yhdestään tehty/ eikä luotu
ei syndynyt.

Poica on ainoasta Isästä/ ei tehty eikä
luotu vaan syndynyt.

Pyhä Hengi on Isästä ja Pojasta/ ei
tehty eikä luotu eikä syndynyt/ vaan ul-
mostäypä.

Niin on nyt yxi Isä/ ei colme Isä: Yxi
poica/ ei colme poica: Yxi P. Hengi/ ei
colme Pyhä Henge.

Ja tässä Colminaisuudessa ei ole yxiän
persona toistans edellisembi/ eli jalkunäisem-
bi/ eikä yxiän suurembi eli wähembi toi-
stans.

Waan caieki colme persona owas yhtä
kancalciset ja juuri yhdencaldaiset.

Niin että ylixen caiecia cuin ennen sa-
nottu on/ pitä Colme persona yhdes Juma-
ludes ja yxi Jumala Colmesa personasa
paltweldamar.

Joca siis tahes autuaxi tulla/ hänen pi-
tää muoto Colminaisuudesta ajattelemar.

Matto

Wuuta se on myös tarpellinen / ijancaic /
kseen Auruteen / että me wahwast uscon
meidän HERRAN JESUXEN Christuxen
Jhmiseyi tulleen.

Niin on nyt tämä se oikia Usco / että me
usomme ja tunnustamme / että meidän
HERRA JESUS Christus Jumalan poika /
on Jumala ja Ihminen.

Jumala on hän Jsäns olemisesta ennen
caictia aisoja ijancaictisesta syndynyt: Wu-
ta Ihminen on hän Äitins ollimisesta afa-
lisesta syndynyt.

Täysi Jumala / täysi Ihminen ymmär-
täwäisen Sielun ja Ihan cansa /
Jsäns wertainen Jumaluden puolesta / ja
wahembi Jhmisyden puolesta.

Ja waieta hän on Jumala ja Ihminen /
ei euitengan ole caxi / waan yxi on Christus.

Yxi on hän / ei niin että hän on rygöns
ottanut Jhmisyden. Yxi caicti on hän / ei
cahden luonon secoituxella waan personan
yhreyxellä.

Sillä että nijneult ymmärtäwäinen
Sielu ja Iha on yxi Ihminen: Niin Ju-
mala ja Ihminen on yxi Christus.

Joca meidän Autudem tähden piinattin /
alasaftui Helwettiin / Colmandena päiwän
ylösnouxi Cuolluika. Ylöss

Ylösastui Taitwaseen / istu Jsan Jumalan
Caietwaldian oiftialla Kädellä.

Siellä on tulewa duemihemaan Eläwittä
ia Tuolluita.

Jonga tullenista waskan caieti Jhmisee
pitä heidän Ruuminis cansa ylös nousemän
ja Engun tekemän omista Edistäns.

Ja jotta hywä owat tehneet / pitää kätymän
sijhen ijancaietiseen Elämän: Mutta
jotta paha owat tehneet / sijhen ijancaietisen
tuleen.

Tämä on se oiftia yhteinen Christillinen
Uscio / jota ei sitä totisesta ja wahwasti usco /
ei hän taida autuxi tulla.

IV. Muutamia Jumalisen Rucouset, Jumalisen Lapsen Rucous.

Minä kukaan sinua minun Taitwallinen
nen Jsan / suuren Armos edestä
cuins minulle köyhälle lapselles o-
fottanut olet / siinä; että minä Christilli-
sist wanhemmistä syntyneet olen / ja siite
pyhän Easteen Sacramendin kautta Ju-
malan Seuracundaan tullut / josta minä
caikella wihendellä ja uscolisudella caswate-
tan ja opetetan. Surri ja corkia on tä-
mä hywä Jhs / O HERRA minun Jumal-
ani

läni / sentähden oppetta minun siä oikein as
 jatteleman / ja anna minulle Pyhän Hen-
 gen armo / että minä caickia uscolisia neu-
 woia seuraisin / päivä päivästä Jumalan
 pelwoisa ja caikisa Christillisisä awuisa cas-
 waisiin / ettän ajan cutulla johongun sinulle
 oroliseen skätmyyn soweliari löyhtäisin.
 Suojele ja ylös yidä vielä edespäin minun
 rackat wanhembani / wariele minua etten
 minä jollaculla tavalla heitä wihotta! An-
 na meidän rackasti täällä yhdesä elä / ja si-
 ten tämän elämän jälken yhdes elä ja iloi-
 ta ianacaisessa awudessa / Jesuxen Chris-
 tuxen meidän HERRan kautta / Amen.

Kuicus pyhän Engelin

Warielluxest.

 Sinä armollinen Jumala ja Tai-
 wallinen Isä / sinun olen Kuicos /
 Cunnia ja Ylisys / taiken hywydes ja lau-
 piudes edästä / enins minulle warwaiselle
 syndiselle osottanut olet / erinomaisest sen
 edästä / ettäs ne pyhät Engelit minun ja
 caickien Ihmisten palvelukseen armolli-
 fest asettanut olet. Armahda myös minun
 pälleni / ja anna aina sinun pyhät Engelis
 Cioita sinun Jumalista Maisteriäds palwe-
 lewat / ja sinun Cunnias aina näkewät
 minua

minua warjella Sielun ja Ruumin prolest/
Satanan wieckaudesta ja caickesta waara-
sta/ ja cosca minun elämäkertani loppunut
on / että he otaiſt minun Sielun ja wei-
ſit häncaickeiseen Zloon/ Jesuxen Christus-
xen meidän HERRan cautta/ Amen.

Rucous Christilliseſt Elämästä.

Gumala minun Luojani/ Luma-
stajani ja Pyhittäjäni/ minä
ajattelen tänäpäin ja joca päivä ſi-
tä lupauſta ja liitto cuin minä Ca-
ſteſa tehnyt olen: Anna minulle
pyhät Armos / että minä oikein
luowuisſin Perkeleſtä / ja caickeiſta
hänen menoistans ja teoiſtans :
wahrtwaſt uſcoiſin ſinun päälleſto-
tinen Gumala Isä Poica ja Py-
hä Hengi / ei ſallien jongun capa-
paleſen / myötä eli waſtoinkänni-
ſen / taicka mitä itänäs ſe olla ſai-
tais / wetä minua pois ſinun rae-
faudeſtas : mutta että minun uſco-
ni ikens oſotais joca päivä hywil-
lä töillä ja yriwacaiſella Christili-
ſellä Elämällä : Että minä niin pi-
däiſin

däisin puhtan ja saastuttamatto-
man omantunnon / sen päälle että
cosca sinun pyhä Tahtos niin on /
taidaisin iloisest täällä eritä / ja
caikein walittuis cança sinä suur-
na Duomiopäiwänä saisin cuul-
la minun Lunastajaldani Jesu-
xelda Christuxelda sen sulloisen Ää-
nen : tulcat minun Isäni sumatut /
ja omistat se Walbacunda / joca
teille walmistettu on Mailman a-
lusta / Amen.

Rucous Elämän Parannuksesta.

S Jumala Pyhä Hengi / joca
meidän Sydämem caikeinai-
sella lohdutuxella ja ilolla täntät /
walmista sinulles minungin sydä-
mesäni asuinsia / warjele minua
caikista pahoista ajatuxista / puheis-
sta ja töistä ; Ylöswalaise minua
oikialla Jumalisydellä / että joca
päiwä Christillisis atwuisa castwai-
sin. Sinun Jumalinen Armos
suo

suojelcon / ylös pitäfön ja hntwästi
siunatcon minua / että niincuin mi-
nä päiväpäiväldä ajalista cuole-
mata liikemä ja liikemä lähene / ma-
daisin myös so capäivä minun elä-
mäni parata / olla harras ruco-
urisa ja tytorisa / ja aina autualli-
sen eroon minun valmistta / cuu-
le minua minun Jumalani JES-
uksen Christuksen tähden / Amen.

Rucous autuallisen Popun edest.

S Armollinen ja laupias Jumala / mi-
nä sen tyllä tiedän / ettei minulla tässä
Maailmas wahwa asumaista ole / ja että mi-
nä joca päivä cuolemata vastan waellan /
sen tähden opera minua oikein ajattelemaan /
että minun Cuoleman pitää / se on / joca heiki
minun sihen valmistta / sinulda autuallista
eroo ano ja rucoilla / ja koska se wijmeinen
heiki lähesty / että minun tämän Maailman
jättämän pitää / koska minun siinäni
ei enää näe / eikä minun Corwani enää cuule /
eiä minun tieteni enää yuhu. Minä anna
minun O HERRA JESU / ajaurilla
ja Sydämen huocaurilla ainuastans siun-
nawata / sinun pyhiin hawois / sinun orian-
tappio

tappuroilla erunattua pähdös / sinun suo-
mittua rumises / sinun lävistämin Räs
sijä ja jalcois / iurca caieki sinä minun ig
coco Mailman syndein edestä kōrsinyt olet.
Ja eosca euolema wjmeisfeldä minun syda-
meni pistä; niin anna sen O armollinert
lunastaja / olla rohtian! O armias HERRa
JESu ole sinä minun Hengen / ja an-
na hänen Engeleisidä wietä Abrahamin
helman / walittuin Seuratundan / ja ara-
na ruumin sōweliasti tulla leposians / ja es-
dotta sitä iloista ylösnousemista / sinun
suurna tulemises päiwänä. Euulcon minua
Jsa Jumala JESuxen Christuxen cauttas
Pyhän Hengen yhteydesä / Amen / Amen.

Prophetan Davidin Tanso mah-
dam huocata iocapdiwä Jumalan
mygänän sanoden:

HERRa Jumala / suo minua
warhain cuulla sinun Armos-
tas / sillä sinuun minä toiwon / il-
moita minulle tie / jota minä tänn.
Opetta minua tefemän sinun
suofios jälken / sillä sinä olet minun
Jumalan.

Sinun

Sinun Sanas on miuun Jal-
cani Kuntilä / ja Walteus minun
Leilläni.

Anna minun Silmäni / näke-
m:än Ihmeitä sinun Laistas / älä
salli minua epä sinun Käskyistä /
johdata minua sinü tahtos jälken.

Anna minun Känmiseni olla
wahwana Sanas / ja älä anna
Wäkiwallan minua wallita.

Osota minulle HERRA sinun
ties / waeldoyen sinun totuudesas /
finnitä minun sydämen siihen yh-
teen / että minä sinun nimes pel-
käisin.

HERRA osota minulle sinun
ties / ja opeta minulle sinun pol-
cus / johdata minua sinun totu-
desas / ja opeta minua: sillä sinä
olet Jumala joca minua autta /
ylipäiwä minä odotan sinua.

O Jumala / sinun hywä Hen-
ges wiefän minun taifaista tietä /
auta minua Laupiudes eautta.

L D P P U.

